

DZIAŁALNOŚĆ MUZEALNA W OŚRODKU KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2014 ROKU

Konrad Bul

Ośrodek Kultury Leśnej

W 1924 roku, w wyniku ogłoszenia wielu aktów prawnych powstała nowoczesna organizacja gospodarcza pod nazwą Polskie Lasy Państwowe. W dziewięćdziesiątą rocznicę tego wydarzenia wszystkie komórki organizacyjne Lasów Państwowych przygotowywały się do jubileuszowych obchodów związanych z tym faktem. Dział Muzealny Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie już w końcu roku 2013 przygotował wystawę, której inauguracja nastąpiła z początkiem stycznia w Sali Tradycji Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w Warszawie. Siedem plansz z podstawowymi informacjami, a przede wszystkim ze starannie dobranymi zdjęciami wprowadzało w początki i rozwój, aż po dzień dzisiejszy LP. Wystawa ta została powielona i rozszerzona o kolejnych dwadzieścia plansz prezentujących ponad 100 zdjęć. O ich wartości i unikalności świadczą liczne udostępnienia, wypożyczenia i prezentacje wykonywane w jednostkach Lasów Państwowych na terenie kraju. Jubileusz Lasów Państwowych to również spotkania i konferencje, na których omawiano historię, dzień dzisiejszy, a przede wszystkim przyszłość polskich lasów. Taką konferencję Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie siłami Działu Muzealnego przygotował i zorganizował w dniach 9–12 kwietnia 2014 roku. Stało się to w ramach przygotowań „Narodowego Programu Leśnego”, którego autorem i koordynatorem jest prof. dr hab. Kazimierz Rykowski. Celem tego programu jest podniesienie jakości życia przez wielokierunkowe użytkowanie lasów zgodnie z zasadami trwałości i rozwoju. Konferencja naukowa w ramach panelu leśnego „Las i gospodarka leśna w kulturze i dzie-

---

Adres do korespondencji – Corresponding author: Konrad Bul, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, ul. Działyńskich 2, 63-322 Gołuchów, e-mail: konrad.bul@okl.lasy.gov.pl

dzictwie narodowym” zgromadziła 88 uczestników, którzy wysłuchali 21 prelegentów, pracowników naukowych uniwersytetów humanistycznych i przyrodniczych z całego kraju, a także leśników-praktyków. Wyniki konferencji zostały już opublikowane w roku 2014. Organizacja panelu leśnego poza murami Instytutu Badawczego Leśnictwa i poza murami jednej z uczelni leśnych, w siedzibie Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, jest wyróżnieniem dla Ośrodka – miejsca, gdzie historia leśnictwa przeplata się ze współczesnością, gdzie ekspozycje muzealne wzbogacane są przedsięwzięciami opowiadającymi o roli lasów we współczesnym świecie, gdzie spotykają się na konferencjach i sympozjach naukowcy z różnych dziedzin, a na festynach kulturowych szerokie rzesze społeczeństwa. Drugim tego typu spotkaniem zorganizowanym na terenie Ośrodka była konferencja Zarządu Okręgowego SITLiD w Kaliszu, na którą zaproszono leśników południowej Wielkopolski. Podczas konferencji wygłoszono przygotowany przez kierownika Działu Muzealnego referat „90 lat Lasów Państwowych”.

Kolejnym znaczącym przedsięwzięciem zorganizowanym przez Dział Muzealny był I Międzynarodowy Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej w Gołuchowie. Z inicjatywą festiwalu jesienią 2013 roku wystąpiło dwóch członków PZŁ, z których jeden jest zawodowym muzykiem, sygnalistą łowieckim i członkiem stowarzyszenia sygnalistów łowieckich. Od samego początku przedsięwzięcie było wspólnym działaniem leśników z okolicznych nadleśnictw, wspólnie finansowane i organizowane. Wiodącą rolę w tych działaniach pełnili pracownicy Działu Muzealnego, którzy wzięli na siebie ciężar organizacji nowej i bardzo skomplikowanej – zarówno od strony organizacyjnej, jak i merytorycznej – imprezy. Trzeba zaznaczyć, że Ośrodek nie przewidywał w swych planach żadnych środków finansowych na to wydarzenie. W wyniku podjętych działań udało się zgromadzić potrzebne fundusze od sponsorów, które wystarczyły na opłacenie wszystkich rachunków. W festiwalu aktywnie uczestniczyło około stu osób, które brały udział w konkursie muzyki myśliwskiej i konkursie sygnalistów łowieckich, a także organizowały stoiska edukacyjne kierowane do licznych gości – uczestników festynu. Dodatkowymi atrakcjami były pokazy tresury psów, pokazy sokolnicze oraz prezentacje wabiarzy. W festynie uczestniczyło około 1000 osób, które przez cały dzień obserwowały konkursy lub uczestniczyły w pokazach.

W 2014 roku na ekspozycjach muzealnych zarejestrowano 33 796 osób, czyli prawie 8 tysięcy więcej niż rok wcześniej. Wyraźny wzrost liczby odwiedzających ekspozycję gości związany jest z uruchomieniem w odbudowanej Chałupie – leśniczówce nowej wystawy stałej. Obiekt położony w głębi parku, przy najczęściej uczęszczanej alejce, już wcześniej budził zainteresowanie turystów, ale dopiero urządzenie w nim wystawy dotyczącej pasiecznictwa oraz urządzenie mieszkania i kancelarii leśnika zaowocowało wyraźnym wzrostem liczebności zwiedzających. Dotyczy to również obiektu położonego opodal, w którym urządzona jest wystawa z dziedziny „Ochrony lasu”. W niedalekiej przyszłości obiekty te zostaną wzbogacone o wystawę terenową oraz urządzenia edukacyjne. W drugiej części parku, na terenie zespołu dawnych budynków gospodarczych, uruchomiona rok wcześniej terenowa ekspozycja maszyn i urządzeń pracujących w lesie również zaczęła gromadzić liczne zwiedzających. Jest to związane z systematycznym wzbogacaniem ekspozycji o nowe, atrakcyj-

ne eksponaty: wozy bojowe ochrony przeciwpożarowej lasów, retorty do wypalania węgla drzewnego czy niespotykane już w terenie urządzenia do ręcznego gaszenia pożarów.

Obok wystaw stałych ważnym elementem w działalności Działu Muzealnego było przygotowywanie i udostępnianie kolejnych wystaw czasowych. O jednej, tej najważniejszej, wspomniano już powyżej, ale spośród licznych tytułów na szczególną uwagę zasługują trzy ekspozycje, których charakter znacząco sposób odbiegał od przyjętych w Muzeum Leśnictwa standardów, a mianowicie wystawy związane z beatyfikacją Karola Wojtyły. W kwietniu 2014 roku otwarto dwie wystawy. Pierwsza, zatytułowana „W dzień kanonizacji” – wykonana przez mieszkańców pobliskiej wsi Jedlec – była hołdem okolicznych mieszkańców dla osoby świętego. Na wystawie zaprezentowano zdjęcia i pamiątki związane z Janem Pawłem II. Atrakcją był papieski ornat, kielich i relikwie. Druga wystawa „W przededniu kanonizacji” to wspólne przedsięwzięcie kolekcjonera, leśnika Antoniego Filipowicza oraz pracowników Działu Muzealnego. Na wystawie została zaprezentowana kolekcja kart telefonicznych z całego świata z wizerunkiem Jana Pawła II, a także zbiory pocztówek, znaczków pocztowych, medali, monet i przedmiotów związanych z osobą papieża. Na wystawie prezentowany był również relikwiarz. Wystawa posiadała informator przygotowany i wydany nakładem właściciela zbiorów. Trzecią wystawę przygotowano we współpracy z Zarządem Sejmiku Województwa Wielkopolskiego oraz Stowarzyszeniem Ludzi Dobrej Woli Ziemi Kaliskiej w październiku 2014 roku. Na wystawie zatytułowanej „Jan Paweł II, jakiego pamiętamy – w zgodzie z naturą” zostało zaprezentowanych 25 fotogramów autorstwa Grzegorza Gałązki odnoszących się do wydarzeń z okresu pontyfikatu. Autor to akredytowany przy Watykanie na stałe zawodowy fotograf. Będąc uczestnikiem pielgrzymek Ojca Świętego, zrobił ponad milion zdjęć, dokumentując często najintymniejsze epizody tych wydarzeń.

Kolejną znaczącą i nieco odmienną od innych wystawą była „Makrofotografia” Radosława Pusza. Autor – z zawodu budowniczy maszyn i urządzeń oraz programista komputerowy, a z zamiłowania fotografik – udostępnił nam na 30 fotogramach tajemniczy i niedostępny dla przeciętnego obserwatora świat powszechnie znanych bezkręgowców. Wystawa odkrywa budowę odnóża, odwłoku, głowy, oka czy narządu gębowego muchy, szerszenia, osy, ważki. Miała ona charakter premiery na polskim rynku wystawienniczym.

Dwie wystawy: „200 lat kartografii leśnej” i „Nad koronami drzew” to przedsięwzięcia przygotowane przez inne jednostki Lasów Państwowych, a prezentowane w salach wystawowych Muzeum Leśnictwa. Wystawę „200 lat kartografii leśnej” przygotowali Krzysztof Okła z Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Arkadiusz Sawicki z Instytutu Badawczego Leśnictwa. Złożyło się na nią ponad 140 map leśnych (w Gołuchowie zaprezentowano 70) ułożonych chronologicznie, z uwzględnieniem techniki wykonania i zakresu tematycznego. Zaprezentowano najstarsze i najnowsze mapy leśne dotyczące terenów Polski. Wystawa „Nad koronami drzew” to dokumentacja fotograficzna lasów Nadleśnictwa Turek wykonana przez strażaka, pasjonata lotów na motolotni. Aleksander Grad związany emocjonalnie z lasami poprzez związki rodzinne znakomicie sposób udokumentował zmiany industrialne zachodzące wzdłuż wybudowanej autostrady, wokół elektrowni i kopalni odkryw-

kowej, a także na obrzeżach miasta i pobliskich wsi. Obszary te, w niedalekiej przeszłości pokryte lasami, zostały zagospodarowane lub odwrotnie – zniszczone przez człowieka tereny są przywracane przyrodzie. Wystawa powstała na zamówienie Nadleśnictwa Turek, które w ten sposób skutecznie przedstawia społeczeństwu swoje wysiłki na rzecz ochrony przyrody i środowiska. Wcześniej wystawa z powodzeniem prezentowana była w salach Muzeum Regionalnego w Turku.

W Gołuchowie gościliśmy również wystawy artystów amatorów, leśników, uczestników i laureatów kolejnych Ogólnopolskich Przeglądów Twórczości Amatorskiej Leśników. Byli nimi Anna Cherubin prezentująca swoje obrazy olejne oraz pisanki; Leszek Niejedli, który znakomicie zatrzymuje w karze urokliwe zakątki Doliny Bugu, a także Anna Kędziora, malarka specjalizująca się w przedstawianiu kwiatów uprawianych w przydomowym ogródku.

Kulminacją sezonu wystawienniczego była jednak prezentacja prac Ewy Beyer-Formeli z Sopotu, artystki od wielu lat związanej z Kotliną Kłodzką, a szczególnie z terenami zarządzanymi przez Nadleśnictwo Łądek. Tam, wykorzystując naturalne zasoby marmurów i specyficzną atmosferę, od wielu lat rzeźbi, tworząc tematyczne cykle. W Gołuchowie wystawione prace zostały opatrzone tytułem „Drogami Marianny Orańskiej, marmury i pastele z Kotliny Kłodzkiej”. Na wystawę złożyło się kilkadziesiąt rzeźb i pastelów, w których autorka uchwyciła piękno przyrody i ludzi z nią związanych. Najistotniejszą częścią ekspozycji była kompozycja – Las, którą z przyczyn logistycznych udało się przedstawić tylko częściowo, ale i tak stanowiła najatrakcyjniejszą część wystawy.

W lipcu 2014 roku została udostępniona zwiedzającym wystawa „Pamiętajmy o siekierach” ze zbiorów Edwarda Marszałka. Jest on wieloletnim uczestnikiem najważniejszych przedsięwzięć Ośrodka Kultury Leśnej. W 1988 roku wziął udział w I Przeglądzie Twórczości Amatorskiej Leśników, prezentując swoje rzeźby i obrazy olejne, potem prezentował fotografie, poezje, felietony i prozę. Dzisiaj jest członkiem stałym Jury konkursu gawędziarzy „Bajarze z Leśnej Polany”, a od jesieni członkiem Rady Naukowej OKL. Prezentowana wystawa, to tylko fragment zainteresowań leśnika, humanisty, działacza społecznego, gawędziarza i pisarza.

Działalność muzealna to również aktywne uczestnictwo w konferencjach i realizacji programów wykonywanych na rzecz Lasów Państwowych:

- 30 maja 2014 r. – konferencja SITLID z okazji jubileuszu 90-lecia Lasów Państwowych, przygotowanie i wygłoszenie okolicznościowego referatu – Konrad Bul,
- 4 czerwca 2014 r. – Łągów, konferencja „Polityka mieszkaniowa w Lasach Państwowych wobec aktualnych wyzwań leśnictwa”, wygłoszenie referatu „Uwagi o historii służbowego budownictwa leśnego w Polsce” – Konrad Bul.

Program „Kroniki kombatanckie” realizowany przez Jacentego Frankowskiego i firmę ART-WIZJA:

- „Kronika Kombatancka. Leśne upamiętnienia 150 rocznicy Powstania Styczniowego”;
- „Kronika Kombatancka. Batalion Las 74 PP AK – relacja z rekonstrukcji bitwy pod Krzepinem i Kosowem 27–28 października 1944 r. odtworzonej w 70 rocznicę”;

- „Kronika Kombatanka. Leśnicy Lasów Łódzkich w konspiracji zbrojnej okresu okupacji niemieckiej w relacji Stanisława Konarzewskiego z Nadleśnictwa Regny”;
- Z działalności Koła Leśników Kombatantów ŚZŻAK. Zjazd Komisji Kombatanczej RDLP Krosno 2014;
- „Kronika Kombatanka. Leśnicy w Grobach Katyńskich. Włodzimierz Kawecki. Leśnik, malarz, publicysta, naukowiec autor opracowania Monografii Lasów Żywiecczyzny. Oficer rezerwy zamordowany w Charkowie”.

Elementem dokumentującym wydarzenia wystawiennicze są publikacje. I tu pracownicy Działu Muzealnego przygotowali, opracowali i wydali szereg tytułów:

- Informator i plakat wystawy *Malarstwo Anny Cherubin*, opracowanie i redakcja własna, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Przyroda Doliny Bugu i okolic Włodawy* autorstwa Leszka Niejedli, opracowanie i redakcja własna, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Rzeźby i pastele do wystawy „Drogami Marianny Orańskiej, marmury i pastele z Kotliny Kłodzkiej”*. Opracowanie i redakcja własna, teksty zewnętrzne, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Nad koronami drzew* autorstwa Aleksandra Grada, opracowanie i redakcja własna, teksty zewnętrzne, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Pamiętajmy o siekierach* ze zbiorów Edwarda Marszałka, opracowanie i redakcja własna, teksty własne, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Pory roku* – wystawa malarstwa Anny Kędziory, opracowanie i redakcja własna, teksty zewnętrzne, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Kwiaty, pejzaże* – wystawa fotograficzna Janusza Tarchalskiego, opracowanie i redakcja własna, teksty zewnętrzne, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.;
- Informator wystawy pt.: *Makrofotografia* autorstwa Radosława Pusza, opracowanie i redakcja własna, teksty zewnętrzne, druk zewnętrzny, nakład 300 egz.

Obok działań zaplanowanych w danym roku, pracownicy działu wykonywali codzienne prace związane z opracowywaniem zbiorów, oprowadzaniem turystów, projektowaniem i wykonywaniem wielu prac wspomagających działania pozostałych działów Ośrodka Kultury Leśnej. Należy tu wspomnieć o uczestnictwie we wszystkich przedsięwzięciach o charakterze masowym, takich jak festyny, prezentacje i akcje dotyczące ochrony przyrody czy – w przypadku pracowni plastycznej – o udziale we wszystkich pracach projektowych związanych w wydawnictwami Ośrodka. Prace realizowane w 2014 roku są podstawą wyjściową dla projektów prac przewidywanych w roku 2015.

DZIAŁALNOŚĆ MUZEALNA W OŚRODKU KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2014 ROKU

Streszczenie

W 2014 roku pracownicy Działu Muzealnego, wykonując swoje codzienne obowiązki, zrealizowali czternaście wystaw, w tym dwie stałe. Każda z nich została za-

opatrzoną w okolicznościowy informator, plakat, a także w odpowiednią notę zamieszczoną na stronie internetowej. Procesy wydawnicze w całości prowadzone były siłami działu. Obok działalności wystawienniczej z powodzeniem zrealizowana została konferencja naukowa oraz Międzynarodowy Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej. To ostatnie przedsięwzięcie stanie się wydarzeniem cyklicznym, a to z powodu pozytywnych opinii uczestników oraz zewnętrznych obserwatorów. Dział skutecznie realizował zadania zewnętrzne postawione przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, w tym program „Kroniki kombatanckie” i nadzorowanie Sali Tradycji Lasów Państwowych. Pracownicy działu aktywnie uczestniczyli w przedsięwzięciach oświatowych organizowanych przez inne jednostki Lasów Państwowych, przygotowując dwa referaty, jeden o charakterze oświatowym, drugi – naukowy. Muzeum Leśnictwa w 2014 roku zwiedziło 33 796 osób.

Słowa kluczowe: festiwal, kultura, wystawa, informator, referat, festyn

MUSEUM ACTIVITY IN THE FOREST CULTURE CENTRE IN GOŁUCHÓW IN 2014

Summary

The staff of the Museum Department carrying out their daily duties realized fourteen exhibitions including two permanent. Each exhibition has been provided with a brochure, posters and the notice placed on the website. Publishing processes were carried out on department's own. The scientific conference as well as the International Forest and Hunting Cultural Festival have been successfully implemented. This second project will become as a cyclical event, due to positive feedback of the participants and outside observers. Department effectively executed tasks, posed by the General Directorate of the State Forests including project “Chronicles of veterans” and supervising the Hall of Tradition of the State Forests. Department staff actively participated in educational projects organized by other units of the State Forests, preparing two educational and scientific lecture. 33 796 people visited the Museum of Forestry.

Keywords: festival, culture, exhibition, brochure, lecture, festival

Ryc. 1. Międzynarodowy Festiwal Kultury Leśnej i Łowieckiej w Gołuchowie (fot. P. Ortell)
Fig. 1. International Forest and Hunting Culture Festival in the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by P. Ortell)

Ryc. 2. Wystawa czasowa „Pamiętajmy o siekierach” w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. A. Antonowicz)
Fig. 2. Temporary exhibition “Remember the axes” in the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by A. Antonowicz)

Ryc. 3. Wystawa czasowa „Drogami Marianny Orańskiej, marmury i pastele z Kotliny Kłodzkiej” w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. K. Ziółkowska)

Fig. 3. Temporary exhibition „Marianna Orańska’s ways, marbles and pastels from Kłodzko Valley” in the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by K. Ziółkowska)

Ryc. 4. Wystawa czasowa „Jan Paweł II jakiego pamiętamy – w zgodzie z naturą” w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie (fot. R. Kostka)

Fig. 4. Temporary exhibition “John Paul II whom we remember – in harmony with nature” in the Forest Culture Centre in Gołuchów (photo by R. Kostka)